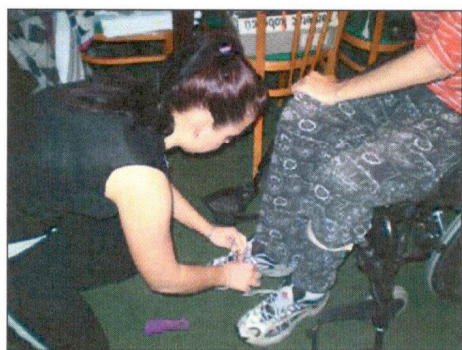

Krise v sociálních službách. Nemá kdo pečovat a asistovat

O tom, že v sociálních službách v posledních měsících graduje personální krize, jste už jistě slyšeli v celostátních médiích. V reportážích i novinových článcích se objevovaly alarmující informace: chybí až 10 000 pečovatelů a pečovatelek, nástupní plat pečovatele je průměrně 12 140 Kč hrubého (pro srovnání, prodavač v řetězcích Lidl má cca 25 tisíc), jednání o změně odsouává vláda už rok, k nápravě je potřeba miliarda ze státního rozpočtu. Asociace poskytovatelů sociálních služeb (APSS ČR) upozorňuje vládu a občany ČR, že organizace nebudou moci od 1. července 2017 garantovat naplňování zákonných standardů kvality sociálních služeb, které jsou významně závislé právě na kvalitě a počtu zaměstnanců. „Už v současné době má Česká republika výrazně nižší počet personálu než jiné země, a toto číslo se nadále zmenšuje. Nyní se však dostalo na velmi kritickou hranici,“ dodává Jiří Horecký, předseda APSS ČR.

Ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová v médiích deklarovala připravenost zrušit některé tabulkové tarify, které jsou pod hranicí minimálního platu. Tito lidé by přešli do vyššího tarifu a polepšili by si. Zároveň upozorňuje, že se každoročně právě pro pečující a asistenty mzdy zvyšovaly. Stav věci to však nezměnilo a podle Jiřího Horeckého ani v budoucnu nezmění. Je potřeba zásadní změna systému a výraznější navýšení než jen přihodit pár set hrubého měsíčně.

Smutným paradoxem zůstává, že ačkoliv kabinet projednal a schválil zvýšení příspěvku na péči pro lidi s nejtěžšími formami postižení (ještě ale musí projít parlamentem!), nemusí vždy najít člověka, který jim bude za peníze navíc pomáhat. Komu pak lidé s příspěvkem ve 4. stupni oněch šest tisíc měsíčně dají? I když tato částka jejich situaci úplně nevyřeší, zmírní nároky na rodinu nebo na dárce, bez kterých by jejich život podle představ nebyl možný. Jak se mají ale radovat, když se jim neustále střídají asistenti, pořád zaučují někoho nového, nezkušeného? Jak mají klidně usínat, když na splnění jejich naprosto normálních požadavků (výlet, pochůzky, lékař, vaření, škola atd.) nemají instituce poskytující terénní osobní asistenci?

Jaká je situace v reálu, to ví nejlépe lidé, kteří řeší harmonogramy asistencí každý den. Třem ředitelům organizací, které poskytují osobní asistenci lidem s tělesným postižením v různých koutech naší země, nebo vedoucím této služby jsme položili stejnou otázku: Jak závažný je podle vás a vašich zkušeností problém nedostatku personálních sil v sociálních službách a v osobní asistenci? Jaký je recept na krizi?

Tady jsou jejich odpovědi a doklady toho, že situace je vážná. (ata)

Renáta Waleczková, Liga vozíčkářů, Brno

Žít svobodně, nezávisle na místě, lidech a čase. Žít tak, jako by postižení nebylo. Žít podle svých představ. To je poslání osobní asistence, které s hrdostí hlásáme a pro které žijeme. Bohužel už nějaký čas máme problém s naplňováním představ klientů o svobodném a nezávislém životě.

Již delší dobu osobní asistence Ligy vozíčkářů bojuje s nedostatkem asistentů. Časy, kdy asistent vydržel u organizace několik let, jsou ty tam. Nerada bych opomněla pár vytrvalců, kteří se v terénu pohybují již několik let, dokonce celou dekádu. Přesto se v poslední době z koordinátorů osobní asistence stávají spíše personalisté, kteří se snaží roznést zprávu o nábore nových pracovníků do všech stran a sítí a poté mezi hrstkou zájemců hledat ty, kteří mají dost velké srdce, dost silné svaly, dost bystrý rozum a dost volného času na práci. Osobní asistence je totiž specifická svou dynamičností a rozmanitostí klientů, náplní asistence, náročností jednotlivých úkonů a časových požadavků.

Kvůli nedostatku pracovníků se pak klienti dostávají do situací, kdy by rádi délku asistence prodloužili, přidali pár hodin týdně, ale ze strany služby to není reálné. Současní klienti již neznají komfort jednoho až dvou asistentů na pokrytí všech služeb, ale zaučují i několik asistentů během jednoho měsíce. V pořadníku zájemců o službu se hromadí žádosti i přes tři měsíce. Někteří pracovníci jsou přetížení, jiní ztrácejí motivaci.

V naší organizaci zaměstnáváme v asistenci minimálně z poloviny studenty, proto jsou odchody nejčastěji způsobené změnou rozvrhu, kolizí práce a studia, studijními pobyty, nástupem do jiného zaměstnání. Vysoký podíl fluktuace a nezájmu má také nízká prestiž povolání, nízké platové ohodnocení, fyzická a psychická náročnost, syndrom vyhoření. Ačkoliv se snažíme všem možným odchodovým faktorům zabránit, na mnoho

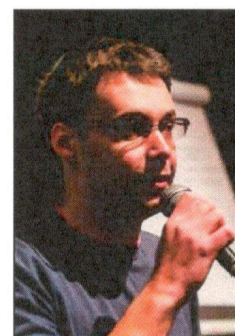
z nich jsme krátkí. Navíc, než se osobní asistent Ligy vozíčkářů dostane k přímé práci s klientem, absolvuje vstupní pohovor, psychologické testy osobnosti, přijímací proces a školení, projde zaučením u jednotlivých klientů a po vzájemné dohodě může jít sám asistovat. Pokud máme slevit z našich nároků na výběr asistenta, pak slevíme i z celkové kvality poskytované služby, která už tak kolísá na hranici udržitelnosti.

Tomáš Drábek, ředitel a vedoucí osobní asistence, Klub vozíčkářů Petýrkova, Praha

V těchto nepříznivých časech jsem více než kdy jindy rád, když mohu napsat, že se naše organizace a služba osobní asistence zatím nepotýká s výrazným nedostatkem personálních sil či s vyšší fluktuací. To však neznamená, že bych se značnými obavami nevnímal časovanou bombu, která odpočítává personální krizi služeb sociální péče. Se znepokojením hovořím s kolegy o citelném nedostatku pracovníků, a to již bohužel i včetně těch nekvalifikovaných. Musím přemýšlet, kdo bude našim klientům v budoucnu podávat pomocnou ruku. Bolestivý je také fakt, že nedostatek zaměstnanců přináší přesčas, stres a přetěžování stávajících pracovníků, kteří v sociálních službách stále drží.

Pokud se bude nadále prohlubovat již tak propastný rozdíl v odměňování zaměstnanců ze sociálních služeb oproti jiným odvětvím, tak se dnešní stav jen těžko obrátí k lepšímu. Ano, peníze jsou vždy na prvním místě, ale přeci jen je známou skutečností, že finanční ohodnocení se u lidí ze sociálních služeb nepohybuje na prvních příčkách jejich motivace. Bylo by dobré si také třeba uvědomit, že dalším bolavým místem mnoha služeb může být nedostatečná úroveň středního a vyššího managementu. Jenže tím se zase vracíme k penězům, protože se tristní odměňování zaměstnanců v sociálních službách netýká jen lidí v tzv. přímé péči, ale bohužel i těch, kteří je vedou a mají odpovědnost za celou službu.

Recept? Vyšší mzdy a platy nepochybně, i v naší službě je to důležitým cílem. Ale jak moc je dosažitelné se přibližovat průměrné mzdě v ČR? A bude to stačit, když stále někdo vnímá práci v sociálních službách jako druhořadou (byť s dovětkem, jak je důležitá). Bohužel v sociálních službách nemůže dělat kdekdo. Dříve jsem až s podivem sledoval, kolik prapodivných lidí chrlilo rekvalifikační kurzy hrazené skrze Úřad práce ČR. Budme

však pozitivní, protože našťastí je pro mnoho lidí práce v sociálních službách stále opravdu PRÁCE.

Helena Fejkusová, ředitelka, Podané ruce – osobní asistence, Zlínský, Moravskoslezský a Olomoucký kraj

Podané ruce – osobní asistence je nestátní nezisková organizace poskytující osobní asistenci od roku 2001. A protože vše má svůj vývoj, vyvíjeli jsme se i my. Nadšení, empatie, pocit sounáležitosti.

První roky byly o hledání finančních zdrojů i lidí. Poskytovatelských organizací nebylo mnoho, hlavně v obcích jsme

suplovali pečovatelskou službu. Záměrem jsme se snažili vyhovět, najít způsob, jak pomoci. Vzdálenost ani zadání nebyl problém.

V současné době je to úplně jinak. Sto procentní nárůst požadavků, stávající klienti mají zájem o rozšíření služeb časových i úkonových. Všeobecně se zvýšil zájem o sociální služby.

Klienti zjistili, že jsou spolehliví lidé, kteří jim pomohou zvládnout pro ně mnohdy nezvládnutelné věci. Rodiny klientů si oddychly. Mohou do práce, za zábavou, k lékaři sami se sebou. Mohou svého blízkého svěřit cizímu člověku, mohou svěřit i klíče od bytu.

Lidé pochopili význam sociálních služeb.

Bohužel to nepochopil stát. Podcenil možnosti a ekonomické akcepty, flexibilitu i nadšení, se kterým zatím lidé v sociálních službách pracují.

Ale to jen do času. Pokud stále bude poskytování pomoci bližním bráno jako charita, která si nezaslouží úctu a finanční ocenění, bude nás na tu pomoc stále méně.

V neziskovém sektoru tu hrozbu pocítujeme ještě tíživěji.

Jak z toho ven?

Skutečná podpora ze strany státu. Podpora zaměstnavatelů pomocí víceletých dotací a cílených programů. Podpora NNO v podobě víceletých dotací se státní garancí.

Bohužel v porovnání se ziskovou sférou, která nabízí vysoké mzdové ohodnocení a benefity, můžeme uchazeče i stávající personál motivovat „pouze“ fyzicky a psychicky náročnou prací, tomu neodpovídajícím finančním ohodnocením, prací o víkendech i ve svátcích, ale s benefitem úsměvu a spokojenosti, že jsme pomohli člověku.

Obávám se, že ten dobrý pocit nám tolik potřebné zaměstnance dlouhodobě nestabilizuje a nezajistí.

Nerada bych své zamyšlení končila pesimisticky, protože láska k lidem a empatie za tím u nás vedou.

Hendikepovaní vzkazují bankám: Započtete nám příjmy z invalidního důchodu

Lidé se zdravotním postižením mají v Česku dlouhodobě problém dosáhnout na vhodný finanční produkt, díky němuž by vyřešili problémy s pořízením či rekonstrukcí bydlení. Vyplynulo to z průzkumu Českomoravské stavební spořitelny (ČMSS) a osvětového projektu Srdcerváči Nadačního fondu pro podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením (NFOZP) na téma „Co vám chybí ve službách finanční společnosti při řešení potřeb spojených s bydlením“.

Respondenti v průzkumu uvedli, že nejvíce potřebují, aby jim finanční instituce započítaly jejich invalidní důchod do příjmů. „Průzkum potvrdil to, o čem v nadačním fondu s lidmi s postižením hovořím již řadu let. Tuzemské banky do příjmu nezapočítávají ani invalidní důchody, ani dohody o provedení práce či pracovní činnosti a hendikepovaní tak mají velký problém na rekonstrukci či pořízení bydlení dosáhnout. Pro většinu z nich je to přitom životně důležité,“ vysvětlila ředitelka NFOZP Hana Potměšilová.

Při posuzování bonity žadatele postupují finanční instituce rozdílně, některé invalidní důchod započítávají, jiné ne. „Úplně by postačilo, aby bankovní a pojišťovací instituce kalkulovaly příjem invalidního důchodu jako trvalý, stálý a vzhledem k většině diagnóz i dlouhodobě zajištěný příjem. Také by mohlo vyhovovat jak samotným postiženým, tak

ČMSS, pokud by stát neodrazoval postižené od vlastního bydlení tím, že jim znemožňuje příjem příspěvku na bydlení, pokud bydlí ve vlastním bytě, který splácějí. Přitom nájem se jako náklad na bydlení započítává,“ uvedl jeden z respondentů průzkumu.

I další výsledné informace jsou zajímavé. Plně tři čtvrtiny dotázaných by uvítaly specializovaný finanční produkt, který by pomohl s rekonstrukcí bytu či jeho vybavením. „Respondenti by uvítali možnost zvýhodněných úvěrů na pořízení specializovaného vybavení, například bezbariérových přístupů, elektrických vozíků, výtahů či speciálního vybavení koupelen,“ komentoval výsledky průzkumu předseda představenstva ČMSS Vladimír Staňura.

Jen o málo menší zájem je o finanční poradenství, 68 % dotázaných by rozhodně uvítalo finanční poradenství, které by řešilo speciálně témata vhodná pro zdravotně postižené. U poradenství by byl zájem například o služby bankéře domů či pomoc při jednání s úřady.

Více než polovina hendikepovaných (54 %) je přesvědčena o tom, že na trhu v tuto chvíli chybí specializovaný produkt pro financování potřeb spojených s jejich bydlením. Není přitom nutné bezpodmínečně vytvářet nové produkty, ale spíše zvýšit dostupnost stávajících produktů.

„Můj typ zdravotního postižení by při hypotéce znamenal neúměrně vysoké poplatky za pojištění, v jedné bance by mi hypotéku vůbec nedali, přestože mohu pracovat a mé pracovní schopnosti nejsou díky léčbě výrazně omezeny,“ vysvětluje jeden z dotázaných.

Hlavní překážkou rekonstrukce či pořízení nemovitosti je pro OZP nedostatek vlastních financí, tuto možnost označilo 68 % dotázaných. Pro 42 % je velkou překážkou nedostatek informací, ocenili by proto specializované služby osobního poradce. Pětina dotázaných pak označila špatný přístup k bankovním úvěrům (u této otázky mohli respondenti volit více odpovědí).

Pokud by se osoby se zdravotním postižením pouštěly do rekonstrukce vlastního bydlení, nejčastěji by vylepšily celý byt (44 %). Následovala by rekonstrukce koupelny či kuchyně a přístupu do domu či bytu. Ze specializovaných potřeb pak nejčastěji zaznívá výstavba výtahu či „schodolezu“.

Průzkum proběhl v únoru 2017 a zúčastnilo se jej 316 respondentů z řad zdravotně postižených osob.

Hana Potměšilová, ředitelka NFOZP

Redakčně zkrácená verze, celý článek si můžete přečíst na webu p12.helpnet.cz

Když dovolená léčí

Z vlastních zkušeností i zkušeností vás, našich čtenářů, vím, jak náročné je najít nějakou organizaci, se kterou by mohl hendikepovaný člověk strávit dovolenou nebo aspoň pár dnů mimo své každodenní bydliště. Najít nadšence nebo i placené asistenty, užít si změnu prostředí, zážitky, poznat nové lidi

a dopřát odpočinek rodinným pečovatelům. Takových organizací není mnoho, proto jsem oslovila Kateřinu Maxovou, která založila a vede už 7 let organizaci DMO Pobytů. Jak taková myšlenka vznikla? Jak se jí daří nacházet dobrovolníky? Jak pobytů vypadají? I když mívají plnou kapacitu, její příběh mož-

ná může být inspirací pro další aktivní lidi. Sama je totiž postižená dětskou mozkovou obrnou.

Pro její úsilí a aktivitu ji její přá-

